

מבחירות ומשלא הצליחו, אי"מו בנשק חדש:

וצבעו היה צבע מדי החאקי של הצבא. כל מי שהתנגד למדיניות המלחמתית של הממשלה כינה בוגד. כי האויב, כך אמרו אנשי הממשלה, בשער!

גם בישראל, לפי כל הסימנים, יהיו הבחירות לכנסת ההחמישית "בחירות חאקיי". במרכז המערכה התעמולתית יעמדו, ללא ספק, אנשיהבטחון. הם לא יסתפקו בסיפור מעשיות על ימי הפלמ"ח ומלחמת העצמאות או בגילוי עסקות סודיות של רכישת נשק מצרפת. הפעם יגררו למערכת הבחירות את "הבטחון החי" של 1961.

לא מן הנמנע שאלמנטים בלתי-אחרים סביב בן-גוריון יפרו את השקט הסובב עתה את המדינה. כבר עתה מתנהלת מערכת-תעמולה מרוכזת, שמטרתה להכין את דעת הקהל לקראת אפשרות כזאת. קבע ביגיי, בשיבת מוכירות מפא"י: הקו העיקרי בהסברה חייב להיות — הגברת הכוונת הבטחונית לאור האיום המתמיד מצד מדינות-ערב להשמיד את ישראל. מובן מאליו, שמול סכנת השמדה מיידית כזו, חייב העם לחתור על רעיון עריכת הבחירות וסילוק אנשי ה"בטחון".

הרחיק לכת עוד יותר מאמר ראשי של דבר: "בגבולות שורר שקט, אין כימעט מעברות, מותר להשתולל קצת. אך ייתכן כי קרוב מאוד יהיו שבו תופר האידיליה". מי יפר את האידיליה? כיצד? מתי? על שאלות אלה לא ענו אנשי ביגיי. הם רק העלו אותן ונתנו להן לרחף באימתנות בחלל המדינה. לאורח מותר היה רק לחפש רמז בדברים שהכתבו על-ידי פרס ושות' לכתב-לביהם. כאשר פרצה פרשת לבון, האשימו כתבי "יונייטד פרס" את שר-הבטחון לשעבר כי ביצע תקריות-גבול שלא מתוך צרכים בטחוניים טהורים, אלא מתוך שאיפה למצוא חן בעיני אנשים מסויימים. האנשים שהיו מסוגלים להעלות אשמה זו, מסוגלים גם ללכת רחוק יותר באותו כיוון.

חשבון אפשרי כזה יהיה חשבון מוסעה. תוצאותיו יהיו שונות לחלוטין ממה שנערי ביגיי מתארים לעצמם. כי הציבור של היום שוב אינו אותו ציבור תמים של או. אחרי שנערי ביגיי הרסו במו ידיהם את האמון באל הנורא ששמו "בטחון", שוב אין האזרח מבט על אל זה באותה הערצה והכנעה עיוורת.

קאריקאטורה כמו זו של בס, בדבר, הלוועגת לשני פרופסורים על כי הם שוקעים בחיכוכי סרק על מהות הרמקוראטיה, שעה שמתחתם מוצת פתיל של פצצה הקרויה "סכנת השמדה לישראל" יכלה לעורר, פעם, חרדה בלב האזרח. כיום היא מעוררת רק חשד. עד כדי כך התרחקו נערי ביגיי מרחשי-רוחו של הציבור.

★ ★ ★

איום התיקים

בן-גוריון ונערי אף מאיימים להשתמש בנשק אחר, במערכת הבחירות. אלה התיקים הסודיים. "אני האדם המושמץ ביותר במדינה", אמר ביגיי בפגישה עם מרכז המפלגה הדתית-הלאומית, "לא אירע מלהיות האדם המשמץ ביותר במדינה". תלמידו שמעון פרס לא פיגר אחריו. בפגישה עם נערי המפלגה הדתית, שנערכה ערב הכרעת המפלגה, הזהיר: "אם נצא לבחירות, נפתח תיקים, נילחם בכל כוחנו ולא נכניס לחתר על מעמדנו!" למחרת הכחיש את הידיעה, אך סופר הצופה, שמסר אותה, עמד על נכונותה. כאשר התנדפו ההכחשות והכחשות-הנגד, המשיך לרחף באוויר איום ה"תיקים". איזה מין תיקים הם אלה? קיים, קודם כל, הסוג הראשון: התיקים הבטחוניים. כתבים — אולי גם של עתונים עוינים — ייקראו למשרדים בטחוניים. אחד מאנשי ביגיי ישלף כמה מיסמכים סודיים, המרשיעים כביכול אדם זה או אחר. באותו רגע יקבעו אותם אנשים, שהם ראשי מערכת הבטחון, כי גילויים אלה שוב אינם "בטחוניים" ולכן מותר יהיה לפרסמם. לא כן גילויים של הצד שכנגד. הוא יהיה כפוף לצנזורה חמורה. תיחצר, איפוא, תמונה מסולפת, בה ישתמשו ביגיי ונערי בצנזורה כבבשק.

קיימים גם תיקים אחרים. אלה הם התיקים המכילים אינפורמציה על חיהם האינטימיים של אנשי-ציבור מסויימים, או עבירות כלכליות שהמטרה נצטוחה לעצום עליהן עין. מנגנון החושך, המאזין בקביעות לרבות שיחות טלפון, והפותח אלפי מכתבים, אסף חומר זה במשך שנים. עתה, עם השמעת האיום לפתוח את התיקים, ביקשו להכחיל את אנשי המפלגות האחרות ולהכניעם לרצון ביגיי.

הסכנה באיום זה היא שגם לצד השני יש תיקים משלו. אומנם לא מושלמים ומדוקדקים

מכניעי ביגיי

הם האנשים האחרונים שהאזרחים ציפו מהם כי ינחיתו לו סטירת-לחי מכרעת. בתמונה נראים שניים מחברי הנהלת הדיל, דויד נוימן ורפאל בן-נתן. כשהם יורדים במדרגות, אחרי שהצביעו נגד ההצטרפות.

כתיקי מנגנון החושך — אבל תיקים מסוכנים לא פחות.

★ ★ ★

מפלגת פועלים ז

מה יעשה לבון מול התפתחויות אלה? האם יקבל את התנכלות בן-גוריון בשקט, או שמא ישיב במלחמה?

אפשרות אחת היא שייענה להצעות מפ"ם ואחדות העבודה, יסכים להקים יחד איתן גוש גדול של השמאל — מעין תנועת פועלים דמוקראטית. במיקרה זה יהיה מובטח לתנועה זו מעמד חזק מאוד בכנסת החמישית. רכבות אורחים יצביעו בעדה, רק כהפגנה נגד בן-גוריון, אפילו אם לא יודחו איתה מבחינה מעמיתית.

קיימת גם אפשרות שנייה: לבון יעמוד מן הצד, ישאר נאמן למפלגתו גם לנוכח השתוללותו של בן-גוריון. חשבונו במיקרה זה: להישאר איש מקופה, שנעשה לו עוול, ולחכות עד שתבוא ההתעוררות בקרב המפלגה, נגד העלולי דויד ופרס.

אולם עשוי גם להתפתח מצב-ביניים, בו תתנער המפלגה עצמה לפעולה. עד כה נקרעו חבריה בין האולטימאטומים של דויד בן-גוריון לבין תביעת-הצדק של לבון. מתוך הרגל, ומתוך חשבון כי בן-גוריון חשוב מאוד למפלגה, נכנעו לרשימותיו. אלם בחלק מהצמרת מתגבשת הדעה כי הקרב בין לבון לבין ביגיי מצעיד את המפלגה לאבדון נימחר.

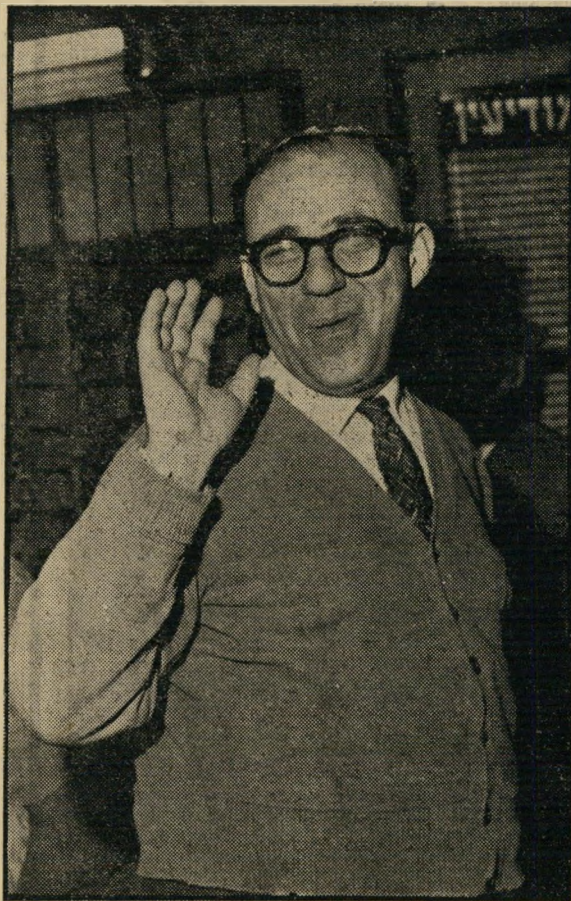
הם יודעים כי בחירות בתנאים הקיימים עלולות להנחית מכה מהרודה על המפלגה. על כן החלו אחדים מהם שואלים את עצמם, אם בכל זאת לא תיתכן פשרה — על חשבון בן-גוריון; אם ויתור על ראשות-המשלה של בן-גוריון לא תהיה עדיפה על עריכת בחירות.

לפני שלושים שנה הופיע ספר עברי, פרי-עטו של יהושע ה. יבין, מי שנועד להיות רכבות השנים חתן התני"ך השני של ישראל. ספר זה, ירושלים מחכה, עורר סערה ציבורית, כאשר תיאר את מנהיגי ההסתדרות ומפא"י — מנקודת השקפתו של רבייוניסט שרוף. יבין העניק שמות בדויים לגיבורי ספרו, אך המסחה היה כה שקוף שאפשר לזהות בקלות את הגיבורים האמיתיים. בקטע אחד כותב יבין:

בן-הקוז (כינוי לבן-גוריון), שישב רגל עים אחדים כמבולבל, קם עתה והודיע: "רבותי דעו, שאני יצאתי מן ההסתדרות. אני אעבוד כמו פועל פשוט... ארויח את לחמי... שלום לכם..."

"נידמה", סינן עתה ברשע (ברל כצנלסון), "שחברנו בן-הקוז מראה סימני התרגזות עצבים... אני מבין את זאת... הרוגז הרב בזמן האחרון... העייפות המרובה... מובן שכל זה משפיע... חושבני, שלטובת העניין כדאי היה שאנחנו ניתן לזמן-מה חופש ל-חברנו בן-הקוז, כדי שעצביו ינחו והוא יוכל לשוב רענן ובריא לעבודה..."

השבוע גישנה מעמד זה כימעט בשל-י מותו. דויד בן-גוריון הודיע לצמרת מפא"י כי אם לא תתקבל דרכו, יחזיר את פינגקס המפלגה שלו וילך לשדה-בוקר. בישיבה שכונסה בדחיפות בביתו, ושמשכה עד שתיים לפנות בוקר, אף הציע כי לוי אשכול יהיה ראש הממשלה — ובלבר שלא ייערכו בחירות. חבריו דחו את הרעיון. ייתכן כי בקרוב יגיעו החברים בכל זאת לאותה המסקנה, שאליה הגיע ברשע לגבי בן-הקוז כאשר אמר: "חושבני, שלטובת העניין כדאי היה שאנחנו ניתן לזמן-מה חופש לחברנו בן-הקוז."

לא! אמר מוכיר המפלגה הדתית-הלאומית בנימין שחור, כאשר נערכה ההצבעה על הצטרפות ל-קואליציה. שחור, פוליטיקאי מפוכח, מעריך את דעת הציבור.

הפחדה קאריקאטורה זו של אריה נבון, שהופיעה השבוע בדבר, מוצה את קו הפחדה, בו ישתמשו ביגיי ונערי. קו זה מיעד לציור מבלתי-שוא, כאילו עלולה לפרוץ מלחמה.